

Żydowskie
Stowarzyszenie
Czulent

2017

RAPORT

ROCZNY

Raport merytoryczny przyjęty
w dniu 20/06/2018.

W imieniu zarządu Żydowskiego
Stowarzyszenia Czulent.

Anna Makówka-Kwapisiewicz
Prezesa Zarządu
Żydowskie Stowarzyszenie Czulent

Żydowskie Stowarzyszenie Czulent

Zarząd:

Anna Makówka-Kwapisiewicz - Prezeska

Zuzanna Hertzberg - Sekretarz

Olivia Bitton - Skarbnik

Komisja Rewizyjna:

Anna Rozenfeld – Przewodnicząca

Adres:

ul. Dietla 64/6

31-039 Kraków

Adres korespondencyjny:

ul. Św. Sebastiana 36/1

31-051 Kraków

Telefon: +48 12 200 21 24

E-mail: office@czulent.pl

KRS: 0000226390

REGON: 120081681

NIP: 6762300850

NCAGE: 3094H

DUNS: 426519508

Konto bankowe:

Volkswagen Bank Polska S.A.

PL37 2130 0004 2001 0327 9601 0001 (PLN)

SWIFT: BREXPLPW

Stowarzyszenie

Żydowskie Stowarzyszenie Czulent jest działającą od 2004 roku organizacją pozarządową, mającą statut organizacji mniejszości narodowych. Stowarzyszenie skupia młodych profesjonalistów/ki z różnych dziedzin, których łączy pochodzenie żydowskie oraz przekonanie, że żydowska tożsamość jest czymś cennym, co należy pielęgnować i umacniać. Tworzymy zespół aktywnych członków i członkiń żydowskiej społeczności w Polsce i w Europie. Towarzystwo stanowi przestrzeń, w której realizowanymi projektami odpowiadamy na współczesne wyzwania jakie stoją przed wspólnotą żydowską.

Żydowskie Stowarzyszenie Czulent jest organizacją niezależną, u której podstaw znajdują się takie wartości jak: pluralizm, różnorodność, otwartość i tolerancja. Do priorytetowych zadań Stowarzyszenia należą:

- **rzecznictwo i działalność strażnicza;**

Działamy poprzez rzecznictwo polityczne, społeczne i prawne, tworząc i wdrażając innowacyjne systemy rozwiązań edukacyjnych oraz przez budowanie koalicji na rzecz szerzenia tolerancji, kształtowania postaw otwartości wobec różnic narodowych, etnicznych i religijnych ze szczególnym naciskiem na działania potępiające antysemityzm i dyskryminację. Pracując z instytucjami, agencjami rządowymi, ciałami dialogowymi w Polsce przyczyniamy się do zmian w mentalności i przepisach prawa polskiego na rzecz tolerancji.

- **integracja środowiska żydowskiego;**

Stowarzyszenie, działając na rzecz społeczności żydowskiej w Polsce, stawia sobie za cel wzmocnienie tożsamości lokalnej społeczności żydowskiej przez budowanie koalicji, realizując projekty edukacyjne i kulturowe. Nasze działania integrują osoby z różnych grup wiekowych oraz różnych organizacji. Tym samym budują one silne poczucie wspólnoty w obrębie społeczności Żydów i Żydówek. Promujemy wśród społeczności projekty kulturalne wychodzące poza schematy i stereotypy, łącząc dziedzictwo kulturalne Żydów polskich oraz współczesną sztukę, wpływając na kreatywność i twórczość społeczności.

Spotykając się po raz pierwszy nie wszyscy wiedzieliśmy, co dla nas znaczy być Żydem / Żydówką, szukaliśmy swojej definicji tożsamości. Dziś Czulent, dzięki naszym członkom i członkiniom oraz ich działalności, stał się ważną wspólnotą

będąca częścią społeczności żydowskiej w Polsce. Stowarzyszenie tworzy przestrzeń, w której każdy może realizować działania definiujące jego własną tożsamość żydowską jako aktywnych członków europejskiej społeczności żydowskiej.

Stowarzyszenie w 2017

Rok 2017 był okresem w którym skoncentrowaliśmy się na działaniach rzeczniczych na rzecz wzmocnienie głosu mniejszości narodowych i etnicznych. W tym celu nawiązaliśmy i wzmocniliśmy nasze relacje z instytucjami międzynarodowymi jak Komisja Europejska, Biuro OBWE ds. Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR), National Democratic Institute (NDI), Europejską Siecią Przeciw Rasizmowi (ENAR), OPECI, ICJW, oraz z krajowymi jak Rzecznik Praw Obywatelskich, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich i Gmina Wyznaniowa Żydowska w Warszawie.

Nasze dwa kluczowe projekty skierowane do społeczności lokalnej – Unzere Kinder/Szkółka Niedzielną i Żydowska Biblioteka im. ReMU – były z powodzeniem kontynuowane. Dzięki dotacji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, zakupiliśmy dębowe stoły, pufy i tablice, co podniosło komfort dzieci podczas zajęć przez nas prowadzonych. Dzieci, zainspirowane warsztatami teatralnymi w Teatrze Groteski, które 22 stycznia zostały zorganizowane specjalnie dla nich, postanowiły przygotować przedstawienie purimowe dla członków żydowskiej społeczności w Krakowie. Przedstawienie, poprzedzone wieloma próbami, pod okiem aktorki oraz reżyserki Teatru Groteski – Ilony Burchner – miało miejsce w marcu w synagodze Kupa oraz synagodze Izaaka.

23 marca Anna Makówka Kwapisiewicz, brała udział w panelu dyskusyjnym organizowanym przez Instytut Psychologii UJ. Temat spotkania to: "Tylko czarne - białe... Psychologiczne źródła radykalizacji i ich społeczne konsekwencje". W dyskusji udział wzięli Małgorzata Kossowska, Marcin Bukowski, Piotr Dragon, Joanna Grzymała-Moszczyńska i Sindhuja Sankaran.

Również w marcu w ramach Le Colloquue, Parents-Enfants Defis & Avenir mieliśmy możliwość zaprezentowania współpracy Stowarzyszenia z ICJW. Natomiast maju w Tel Awiw odbyło się seminarium ICJW, w którym uczestniczyły 4 członkinie naszego Stowarzyszenia. Nasze Stowarzyszenie od 2014 jest członkiem tej międzynarodowej organizacji zrzeszającej żydowskie organizacje zajmujące się prawami kobiet.

Związku z prowadzonym przez nas międzyszkolnym punktem katechetycznym oraz Szkółką Niedzielną, wspieramy wszelkie działania mające na celu wzmocnienia głosu mniejszości w tym w temacie edukacji i dostępu do niej. Dlatego

też uczestniczyliśmy w spotkaniu zorganizowanym przez Fundacja na Rzecz Różnorodności Polistrefa we współpracy z Biurem Rzecznika Praw Obywatelskich poświęcone tematyce: Wolność wyznaniowa i światopoglądowa w edukacji publicznej w Polsce w roku szkolnym 2016/17. Podczas spotkania, podzieliliśmy się swoim doświadczeniem w prowadzeniu międzyskolnego punktu religijnego.

W czerwcu zorganizowaliśmy spotkanie z spotkaniem z Ireną Klepfisz, podczas którego poruszyliśmy temat nie tylko kultury jidysz ale i roli kobiet we współczesnym świecie.

Mieliśmy też możliwość zaprezentować nasz projekt „Antysemityzm nie jest pojęciem” - projekt skupiał się na analizie podręczników szkolnych, pod kątem prezentowania społeczności żydowskiej – profesor Deborah E. Lipstadt.

Nasza działalność związana z Biblioteką jest również zauważalna poza granicami kraju. W czerwcu gościliśmy Caron Sethill - Programme Manager - Europe at National Library of Israel. Podczas spotkania omówiliśmy możliwości współpracy naszej Biblioteki z Biblioteką Narodową Izraela.

W czerwcu Stowarzyszenie rozpoczęło nowy projekt Księga Dobrych Praktyk/Działania na Rzecz Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz Cudzoziemców. Rozpoczęliśmy badania obszarów współpracy organizacji Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz Cudzoziemców z organizacjami działającymi na rzecz mniejszości oraz samorządami i administracją publiczną. Celem badania było określenie obszarów występowania współpracy, wyłonienie dobrych praktyk tej współpracy, a także możliwości umocnienia/rozwoju tejże współpracy. Skoncentrowaliśmy się na przykładach konkretnych rozwiązań i radzenia sobie z wyzwaniami, z jakimi spotykają się przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz urzędów. W ramach przeprowadzanych badań poprosiliśmy o wskazanie dobrych praktyk takiej współpracy i oczekiwań wobec niej.

We wrześniu Stowarzyszenie było współorganizatorem Regionalnego seminarium na temat budowania koalicji w celu wspólnego promowania tolerancji i niedyskryminacji. Uczestnicy seminariów wzmocnili swoje umiejętności miękkie związane z budowaniem koalicji i komunikacji, poszerzyli swoją wiedzę w zakresie prawa antydyskryminacyjnego obowiązującego w Unii Europejskiej i państwach członkowskich. Co ważniejsze nawiązaliśmy współpracę z innymi organizacjami mniejszościowymi oraz większościami, których działania zorientowane są na działania antydyskryminacyjne i na rzecz mniejszości.

W listopadzie Żydowskie Stowarzyszenie Czulent zostało zaproszone przez OBWE do programu jako organizacja wdrażająca i testująca rozwiązania udostępnione w ramach platformy. Naszym zadaniem jest ścisła współpraca z Biurem w celu przekazywania informacji zwrotnych na temat platformy i jej funkcji, które zostaną wykorzystane dla przygotowania platformy.

Pod koniec listopada przedstawiciele Stowarzyszenia mieli możliwość uczestniczyć w wizycie studyjnej w Brukseli. Korzystając ze sposobności prezentowaliśmy nasze działania rzecznicze dotyczące mniejszości oraz dialogu międzyreligijnego zarówno europarlamentarzystom, Komisji Europejskiej oraz organizacją pan europejskim takim jak OSEPI.

Podsumowując rok 2017 był dla nas owocny pod względem poszerzenia swoich działań rzeczniczych oraz nawiązania współpracy z organizacjami mniejszościowymi w Polsce, oraz międzynarodowymi.

Platforma zgłaszania incydentów z nienawiści

Pilotażowa wersja platformy do zgłaszania i rejestrowania przypadków nienawiści, opracowywana przez Biuro OBWE ds. Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR), była prezentowana i dyskutowana z przedstawicielami polskich i węgierskich organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

Żydowskie Stowarzyszenie Czulent zostało zaproszone przez OBWE do programu jako organizacja wdrażająca i testująca rozwiązania udostępnione w ramach platformy. Naszym zadaniem jest ścisła współpraca z Biurem w celu przekazywania informacji zwrotnych na temat platformy i jej funkcji, które zostaną wykorzystane dla przygotowania platformy. Stowarzyszenie korzystając z swoich ekspertów przygotowało raport z audytu pod kątem UX oraz zaproponowaliśmy kilka nowych rozwiązań i modeli funkcjonalności.

Platforma została przygotowana przez OBWE w celu:

- wsparcia lokalnych organizacji pozarządowych w gromadzeniu danych na temat przestępstw z nienawiści, mowy nienawiści i dyskryminacji.
- pomocy lokalnym organizacjom pozarządowym w zapewnianiu wsparcia ofiarom oraz w zarządzaniu przestępstwami z nienawiści, mową nienawiści i dyskryminującymi incydentami.
- Umożliwienia lokalnym organizacjom pozarządowym eksportowanie danych dotyczących przestępstw z nienawiści do Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR) Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE). ODIHR publikuje corocznie dane dotyczące przestępstw z nienawiści na stronie www.hatecrime.osce.org.

Budowanie międzywyznaniowej / międzyetnicznej koalicji na rzecz przeciwdziałania ksenofobii i dyskryminacji religijnej.

National Democratic Institute w roku 2016 zaprosił Żydowskie Stowarzyszenie Czulent do projektu Interfaith/Interethnic Coalition-Building To Combat Xenophobia and Religious-Based Discrimination. Projektu National Democratic Institute for International Affairs, który skierowany był do liderów obywatelskich. Projekt, poprzez rozwijanie umiejętności, budowanie relacji i realizację wspólnych zadań, wspierał kolektywne działania na rzecz zapobiegania nietolerancji etnicznej, rasowej i religijnej oraz promowania pluralizmu. Wspieranie i wzmacnianie takich działań było zasadniczym celem projektu. W grupie liderów obywatelskich znaleźli się poszczególni przedstawiciele mniejszości religijnych i etnicznych, a także najważniejsze organizacje zajmujące się prawami człowieka, wielokulturowością i prawami migrantów w Czechach, na Węgrzech, w Polsce i na Słowacji.

Projekt tworzył przestrzeń do opracowania wspólnej analizy regionalnych potrzeb i zdefiniowania wyzwań. Taka analiza przeprowadzona z różnych perspektyw, posłuży jako baza do przyszłych projektów, definiując dotąd niedostrzeżone wyzwania i obszary działań, na polu przeciwdziałania nietolerancji.

Uczestnicy seminariów wzmocnili swoje umiejętności miękkie związane z budowaniem koalicji i komunikacji, poszerzyli swoją wiedzę w zakresie prawa antydyskryminacyjnego obowiązującego w Unii Europejskiej i państwach członkowskich. Co ważniejsze nawiązaliśmy współpracę z innymi organizacjami mniejszościowymi oraz większościami, których działania zorientowane są na działania antydyskryminacyjne i na rzecz mniejszości.

Punktem kulminacyjnym projektu była międzynarodowa konferencja w Krakowie w 2017, współorganizowana przez NDI ze Słowacji, Polski, Węgier oraz Stowarzyszenie Żydowskie Czulent we współpracy z Europejską Siecią Przeciw Rasizmowi (ENAR) wraz z OBWE dla wybranych grup aktywistów z krajów Wschodnich.

Dodatkowo w ramach projektu w 2017 roku, europejski partner NDI jakim jest Europejska Sieć Przeciw Rasizmowi (ENAR) zorganizował wizytę studyjną w

Brukseli dla wybranej grupy aktywistów. Umożliwiła ona uczestnikom wymianę doświadczeń, otrzymanie informacji zwrotnych i zaleceń dotyczących istniejących ram i planów działania, a także informacje o trendach w UE i innych instytucjach regionalnych, dotyczących działań mających na celu rozwiązanie problemu ksenofobii i dyskryminacji religijnej w Europie Środkowej.

Organizatorzy:

National Democratic Institute

European Network Against Racism's

Partnerzy:

Żydowskie Stowarzyszenie Czulent

Interkulturalni.pl

Wsparcie finansowe:

Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor - US Department of State

Regionalne seminarium na temat budowania koalicji w celu wspólnego promowania tolerancji i niedyskryminacji

National Democratic Institute (NDI) we współpracy z OSCE/ODIHR, Żydowskim Stowarzyszeniem Czulent i Miastem Kraków zorganizował regionalne seminarium na temat budowania koalicji, mających na celu promowanie tolerancji. Zaproszono organizacje zajmujące się prawami człowieka z czterech krajów - Czech, Węgier, Polski i Słowacji - które współpracują z różnymi społecznościami lokalnymi, na rzecz tolerancji i niedyskryminacji.

Sesje panelowe i warsztaty, które odbyły się podczas konferencji, koncentrowały się na tematach związanych z (1) rolą społeczeństwa obywatelskiego w reagowaniu i przeciwdziałaniu rasizmowi, antysemityzmowi, ksenofobii i innym formom nietolerancji i dyskryminacji oraz (2) budowaniem koalicji wśród grup społeczeństwa obywatelskiego działające na rzecz tolerancji.

W ramach seminarium zaprezentowano narzędzia mające na celu wsparcie organizacji społeczeństwa obywatelskiego w promowaniu tolerancji i zwalczaniu przestępstw z nienawiści. Jednym z narzędzi był wstępny projekt podręcznika dotyczącego budowania i rozwoju koalicji. Przewodnik kładzie szczególny nacisk na tworzenie sieci organizacji społeczeństwa obywatelskiego, promujących tolerancję i niedyskryminację. Drugie narzędzie to platforma raportująca przestępstwa z nienawiści, która jest narzędziem internetowym. Jest ona przygotowana dla organizacji w celu wsparcia technologicznego w zakresie raportowania, dokumentowania i śledzenia incydentów/przestępstw z nienawiści.

Organizatorzy:

The National Democratic Institute, Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE), Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR)

Partnerzy:

Urząd Miasta w Krakowie, Żydowskie Stowarzyszenie Czulent

Wsparcie finansowe:

Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor - US Department of State International Visegrad Fund, ODIHR's Turning Words into Action to Address Anti-Se-

mitism initiative, a three-year project funded by the Federal Foreign Office of the Republic of Germany.

Unzere Kinder – Szkółka Niedzielną

Naszym głównym celem realizacji projektu było wzbudzanie w dzieciach zainteresowania swoją żydowską kulturą i tradycją. Budowaniu ich wiedzy na temat szeroko pojętej kultury i historii żydowskiej, by wspólnie tworzyły swoją małą wspólnotę jako najmłodsi członkowie społeczności żydowskiej w Krakowie.

Szkółka Niedzielną to projekt, który trwa nieprzerwanie od 2011 roku. W początkowych latach Szkółka koncentrowała się na warsztatach plastycznych skierowanych do dzieci żydowskich z krakowskiej społeczności. Jej celem było i jest w dalszym ciągu edukacja w zakresie kultury, tradycji i zwyczajów żydowskich. Od 2014 roku, Szkółka Niedzielną – Unzere Kinder została poszerzona o lekcje języka hebrajskiego oraz lekcje Kultury i tradycji żydowskiej. Osoby, zatrudnione przez Żydowskie Stowarzyszenie Czulent, to kadra dobrze przygotowana merytorycznie jak i pedagogicznie.

Zajęcia języka hebrajskiego prowadzone były przez native speakerów – Piotra Prokopowicza oraz Shelly Master, lekcje Kultury i tradycji żydowskiej – rabina Eliezera Gurary.

W roku 2017 współpracowaliśmy ze znanymi artystami, prowadzącymi warsztaty, jak Pamela Bożek, Ludmiła Woźniczko oraz Michał Lenda.

Zajęcia w ramach Szkółki Niedzielną – Unzere Kinder, od 25 września 2016 roku, prowadzone są w nowej siedzibie Stowarzyszenia, na ul. Sebastiana 36/1, w samym sercu krakowskiego Kazimierza. W roku 2017 liczba dzieci, których rodzice zadeklarowali udział w zajęciach, wynosiła 31. W trakcie trwających co-niedzielną zajęć, dzieci mogły liczyć na kosztowny ciepły posiłek.

Początek roku okazał się bardzo pracowity. Dzieci, zainspirowane warsztatami teatralnymi w Teatrze Groteski, które 22 stycznia zostały zorganizowane specjalnie dla nich, postanowiły przygotować przedstawienie purimowe dla członków żydowskiej społeczności w Krakowie. Przedstawienie, poprzedzone wieloma próbami, pod okiem aktorki oraz reżyserki Teatru Groteski – Ilony Burchner – miało miejsce w marcu w synagodze Kupa oraz synagodze Izaaka. W związku z tym iż prowadzimy warsztaty w duchu korczakowskim to dzieci wybierają sobie nagrody i dodatkowe zajęcia. W związku z tym

4 czerwca, z okazji Dnia Dziecka zaprosiliśmy dwie licencjonowane kynoterapeutki z suczką Ajlą - odpowiednio wyselekcjonowanym do pracy z Dziećmi psem ukierunkowanym na pracę z człowiekiem, bardzo łagodnym i ufnym. Tego dnia Dzieci dowiedziały się, jak właściwie dbać o zwierzęta, zwyczajach i zasadach opieki wynikającej z tradycji żydowskiej.

We wrześniu, w Muzeum Archeologicznym, specjalnie dla Dzieci ze Szkółki Niedzielnej, zostały zorganizowane warsztaty plastyczne. Również Galeria Henryk, 19 listopada, zorganizowała dla naszych dzieci wyjątkowo ciekawe warsztaty plastyczne. W grudniu do Szkółki został zaproszony muzyk – Noam Lavi.

W roku 2017, w ramach Szkółki Niedzielnej – Unzere Kinder, Dzieci zostały zaproszone do kina oraz do Teatru Groteska. Wyjścia do teatru oraz kina są formą nagrody dla Dzieci za zaangażowanie i zachowanie podczas zajęć.

W trakcie całego roku, Dzieci miały możliwość wykształcenia kreatywności, cierpliwości, pracy w grupie. Poznały bliżej kulturę, tradycje i historie swojego narodu, dowiedziały się, czym jest kultura żydowska, sztuka i jak korzystać z dobrodziejstw tych dziedzin.

Nasza Szkółka nie tylko ma na celu poszerzyć wiedzę dzieci na temat historii i kultury żydowskiej, ale przede wszystkim koncentrujemy się na tym, by nasze Dzieci stworzyły swoją małą własną wspólnotę, by w przyszłości byli aktywnymi członkami społeczności żydowskiej.

Tradycją w Szkółce jest obchodzenie urodzin każdego z naszych dzieci. Każdy solenizant otrzymywał kupione przez Stowarzyszenie prezenty oraz tort i koszerne słodycze.

Wszystkie wydarzenia organizowane w ramach Szkółki Niedzielnej – Unzere Kinder, na bieżąco relacjonowane są na naszej stronie facebookowej.

W roku 2017 był finansowany ze środków Dutch Jewish Humanitarian Fund, Żydowskiej Gminy Wyznaniowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Kenneth Slatera.

Żydowska Biblioteka im. Remu

Biblioteka przyczyniła się do rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości żydowskiej, wzmocniła tożsamość żydowską członków i członkiń społeczności oraz przyczyniła się do promocji kultury żydowskiej.

Żydowska Biblioteka im. Remu w Krakowie zapewniła stały dostęp do literatury żydowskiej, dzięki czemu wzmocniła tożsamość kulturową jej członków. Księgozbiór budził zainteresowanie nie tylko wśród społeczności żydowskiej. Dzięki niej mieszkańcy aglomeracji Krakowskiej mieli możliwość poznać kulturę żydowską kompleksowo, dodatkowo w sposób wolny od stereotypów.

Obecnie Biblioteka liczy około 700 czytelników. Z każdym miesiącem przybywa nowych członków Biblioteki. Większość z nich to studenci oraz osoby starsze, co jest dla nas bardzo pozytywną informacją.

W roku 2017, priorytetem dla Biblioteki było poszerzanie księgozbioru. Pomimo tego, iż Biblioteka liczy obecnie około 6000 książek. W dalszym ciągu śledzimy wszelkie nowości znajdujące się na rynku, które tematyką odpowiadają profilowi Biblioteki i które staramy się pozyskać. Dzięki nawiązanej współpracy w 2015 roku z Żydowskim Instytutem Historycznym, możemy liczyć na systematyczne wsparcie naszych zasobów książkowych ze strony wydawnictwa ŻIH-u. W roku 2017 wspierani byliśmy również przez takie wydawnictwa jak: Wydawnictwo Format, Wydawnictwo Czarne, Państwowe Muzeum na Majdanku, Jewish Heritage Foundation of Canada, Wydawnictwo Austeria, Wydawnictwo PWN, Wydawnictwo Timof i cisi współpracownicy, Muzeum Galicja oraz Chabad Lubawicz Kraków, które przekazało nam dwie wyjątkowe książeczki dla dzieci związane ze świętem Chanuki oraz Sukot. Około 20 książek zostało przekazanych w darze przez osoby prywatne.

W listopadzie nawiązaliśmy współpracę z Wydawnictwem Timof i cisi współpracownicy, które zobowiązało się przekazywać w darze wszelkie wydawane przez nich nowości o tematyce żydowskiej. Dotychczas otrzymaliśmy dwa słynne tomy komiksu pt. „Irena”.

W ramach działalności Żydowskiej Biblioteki im. Remu organizujemy również bezpłatne i otwarte spotkania promujące czytelnictwo i literaturę - "Spotkania z książką żydowską". Są to spotkania zarówno dla dzieci jak i dla dorosłych, organizowane w partnerstwie z Magazynem Kultury. Odbývają się systematycznie, raz w miesiącu. W ramach „Spotkań z książką żydowską” mamy ogromną przyjemność zapraszać znane, ciekawe osoby ze świata żydowskiego, choć nie tylko.

W roku 2017 współpracowaliśmy z takimi osobami, jak:

- Ludmiła Woźniczko, zorganizowała warsztaty wokół książki „Otto” Tomiego Ungerera”;
- Pamela Bożek, poprowadziła spotkanie wokół książki „Bruno. Chłopiec, który nauczył się latać” Nadii Terranovej oraz „Mysi Domek. Sam i Julia w teatrze” Kariny Schaapmann;
- Piotr Kwapisiewicz oraz Iga Rosińska, przeprowadzili warsztaty korczakowskie wokół opowiadania „Kiedy znów będę mały”;
- Anna Wójtowicz, przygotowała zajęcia wokół „Żydowskich bajek z Czerniowców” Eliezera Szejnbarga;
- We wrześniu oraz listopadzie „Spotkanie z książką żydowską” poprowadziła Maja Rosińska;
- Justyna Krawczyk, spotkała się z Dziećmi w październiku a warsztaty poświęcone były książce pt. „Opowieści na dobranoc dla młodych buntowniczek. 100 historii niezwykłych kobiet”.

Spotkania te cieszą się dużym zainteresowaniem, zarówno wśród dzieci żydowskich jak i nieżydowskich. Są otwarte oraz bezpłatne. Odbýwały się w Kolanku No 6 na ulicy Józefa 20 kwietnia została zorganizowana akcja „Drugie życie książki w Żydowskiej Bibliotece im. Remu!”. Sporo książek przekazywanych jest w darach przez naszych Czytelników. Niektóre jednak odbiegały tematycznie od profilu Biblioteki, w związku z tym zorganizowaliśmy wydarzenie, w ramach którego, każdy zainteresowany mógł wybrać dla siebie książkę. Akcja ta cieszyła się dużym zainteresowaniem, i z pewnością w nadchodzącym roku zostanie zorganizowana ponownie.

Od roku 2016 Biblioteka jest corocznym miejscem odbywania praktyk przez studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego. W roku 2017 praktyki odbywało siedmioro studentów, którzy ukończyli je z oceną bardzo dobrą.

Dużą dumą Biblioteki jest dział przeznaczony dla najmłodszych, na którym skupiamy się od 2016 roku.

Staramy się selektywnie wybierać książki dla naszych najmłodszych Czytelników, pozyskujemy książki wartościowe, estetyczne wizualnie, które związane są z kul-

turą żydowską lub napisane są przez autorów pochodzenia żydowskiego. Nie jest łatwo na rynku polskim znaleźć tego typu literaturę, dlatego też na bieżąco śledzimy wszelkie nowości na rynku wydawniczym i utrzymujemy stały kontakt z wydawnictwami, które wydają co jakiś czas tego typu książeczki.

Podtrzymanie pamięci o żydowskim życiu w Polsce, rozpowszechnienie wiedzy na temat kultury i historii żydowskiej oraz promowanie czytelnictwa wśród najmłodszych było i jest jednym z podstawowych zadań Biblioteki.

Wszelkie działania Biblioteki można śledzić na facebook'u oraz stronie biblioteki www.biblioteka.czulent.pl, która od roku 2017 działa w nowszej, lepszej odsłonie. Na bieżąco zamieszczane są informacje o dostępnych książkach oraz naszej działalności. W Bibliotece funkcjonuje system biblioteczny MAK+, który umożliwia sprawdzenie katalogu on-line na stronie internetowej.

W roku 2017 był finansowany ze środków Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Kenneth Slater.

Księga Dobrych Praktyk Działania na Rzecz Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz Cudzoziemców

W 2016 roku National Democratic Institute (NDI) w partnerstwie z European Network Against Racism (ENAR) i Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE) rozpoczęło wdrażanie projektu Interfaith / Interethnic Coalition-Building To Combat Xenophobia And Religious-Based Discrimination na terenie Czech, Słowacji, Węgier i Polski. Celem projektu było opracowanie trwałej odpowiedzi na ksenofobię, rasizm i dyskryminację religijną w Europie Środkowej poprzez wspólny aktywizm grup mniejszościowych i ich sojuszników.

W ramach realizacji programu, NDI zaprosiło po około 30 osób w Czechach, Słowacji, Polsce i Węgrzech, zrealizowało szkolenia dla tych grup obywatelskich, dzięki czemu rozwinęło ich umiejętności, relacje i wspierało skoordynowane działania mające na celu przeciwdziałanie zjawiskom nietolerancji na tle etnicznym, rasowym i religijnym. Ponadto NDI wspierało małymi grantami projekty zrealizowane przez koalicje. Projekty dotyczyły przeciwdziałania dyskryminacji, łączyły działania z polityką publiczną lub reformą instytucjonalną i dążyły do zaangażowania mniejszości w życie publiczne.

Jednym z takich projektów koalicyjnych był „Księgi Dobrych Praktyk, działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców”. W czerwcu 2017 roku, koalicja w składzie: Fundacja Zustricz, Żydowskie Stowarzyszenie Czulent, Gmina Wyznaniowa Żydowska w Warszawie oraz Instytut Allerhand przy współpracy Fundacji Dialog Phenibe oraz Gminy Muzułmańskiej w Kruszyńskich rozpoczęły działania nad realizacją projektu, do którego zaproszono działaczy organizacji mniejszościowych.

Projekt został objęty patronatem przez Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP, Związek Ukraińców w Polsce, Związek Karaimów Polskich, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce, Towarzystwo Słowaków w Polsce. Projekt został wsparty przez Rzecznika Praw Obywatelskich poprzez objęcie go patronatem oraz wsparcie

merytoryczne przez Zespół Równego Traktowania Biura Rzecznika Praw Obywatelskich.

Nasza koalicja podjęła działania zmierzające do zbadania obszarów współpracy organizacji Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz Cudzoziemców (MniE- orazC) z organizacjami działającymi na rzecz mniejszości oraz samorządami i administracją publiczną. Jako osoby działające w środowisku mniejszościowym jesteśmy świadomi dużej różnorodności działań, możliwości organizacyjnych poszczególnych organizacji mniejszościowych oraz ich specyfiki zależnej od grupy na rzecz której działają. Dlatego, celem badania było określenie obszarów występowania współpracy, wyłonienie dobrych praktyk tej współpracy, a także możliwości umocnienia/rozwoju tejże współpracy. Skoncentrowaliśmy się na przykładach konkretnych rozwiązań i radzenia sobie z wyzwaniami, z jakimi spotykają się przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz urzędów. W ramach przeprowadzanych badań poprosiliśmy o wskazanie dobrych praktyk takiej współpracy i oczekiwań wobec niej.

Zwróciliśmy się z prośbą o uczestnictwo w badaniu do pełnomocników wojewodów ds. mniejszości narodowych i etnicznych, pełnomocników komendantów wojewódzkich ds. ochrony praw człowieka, urzędów marszałkowskich oraz urzędów miast (w których mieści się siedziba urzędu wojewódzkiego), o opisanie swoich doświadczeń w tej współpracy, wskazanie podejmowanych innowacyjnych działań, projektów, koalicji na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców lub na rzecz społeczeństwa otwartego.

Zwróciliśmy się do organizacji mniejszościowych z prośbą nie tylko o prezentacje obszarów współpracy, przedstawienie dobrych praktyk, ale i spojrzenie na możliwości rozwoju, umocnienie współpracy zarówno z jednostkami administracji, jak i organizacjami większościowymi działającymi na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców.

Efektem końcowym projektu jest Księga Dobrych Praktyk/Działań na Rzecz Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz Cudzoziemców, która promuje współpracę oraz budowanie koalicji. Mamy nadzieję, iż niniejszy raport zachęci do dalszych działań na rzecz mniejszości i budowania społeczeństwa otwartego i tolerancyjnego.

Mamy nadzieję, że nasze działania przyczynią się do zwiększenia świadomości dotyczącej sprawnego funkcjonowania administracji publicznej zajmującej się mniejszościami narodowymi, etnicznymi i cudzoziemcami. Na podstawie wywiadów, obserwacji i badań, wskazaliśmy inicjatywy, które mają wpłynąć na

właściwe instytucje w zakresie możliwych zmian legislacyjnych, bądź zmian sposobu działania w zakresie współpracy z grupami mniejszościowymi i cudzoziemcami.

Projekt realizowany od czerwca 2017 do lutego 2018, był projektem pilotażowym i koncentrował się na badaniu wybranych jednostek administracji publicznej i samorządowej w miastach wojewódzkich.

Publikacja była współfinansowana ze środków: Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor - US Department of State, National Democratic Institute for International Affairs, Taube Foundation For Jewish Life & Culture i Kennetha Slatera.

Po sąsiedzku / Next Door

Z badań opublikowanych w 2017 roku przez Centrum Badań nad Uprzedzeniami wynika, że Ukraińcy i Żydzi są postrzegani przez Polaków za najbardziej zagrażających stabilności ekonomicznej i bezpieczeństwu, za takie zagrożenie uznawani są również uchodźcy. Wzrost poczucia zagrożenia wiąże się ze wzrostem uprzedzeń, a co za tym idzie przyzwoleniem na mowę nienawiści, oraz zwiększeniem jej aktów.

W raporcie „Mowa nienawiści, mowa pogardy” z 2016 roku autorzy wskazują na znaczący wzrost odsetka osób, które spotkały się z mową nienawiści, głównie w Internecie, mediach tradycyjnych oraz w codziennych rozmowach - co drugi Polak przyznaje, że słyszał w telewizji obraźliwe słowa w stosunku do wyznawców islamu, a co czwarty w stosunku do Ukraińców.

W Internecie te statystyki są jeszcze bardziej niepokojące - treści islamofobiczne spotkało 81%, antysemitki 75%, antyukraińskie 71%, podczas gdy te same wskaźniki w 2014 roku wahały się w okolicach 50%.

W ostatnim czasie odnotowano również wzrost przestępstw z nienawiści – podczas gdy w roku 2014 było ich 262 to w roku 2016 już 765, a więc prawie trzykrotny wzrost.

Naszym celem jest powołanie do życia koalicji organizacji reprezentujących różne grupy - istotne podmioty w polskim społeczeństwie: grekokatolicy, katolicy, prawosławni, muzułmanie, Żydzi, niewierzący; Polacy, Ukraińcy, Tatarzy, Żydzi, Inni - w celu przeciwdziałaniu patologicznym sytuacjom w społeczeństwie: ksenofobii, dyskryminacji na tle religijnym i narodowościowym, wykluczeniu społecznemu. Chcemy budować atmosferę wzajemnego szacunku i zrozumienia wśród grup tworzących polskie społeczeństwo, zarówno na poziomie ogólnym jak i lokalnym. Jesteśmy przekonani, że punktowe oddziaływanie w lokalnych środowiskach, przyniesie efekt na poziomie całego społeczeństwa.

Nasze szczegółowe cele to:

- Zwiększenie świadomości ważnych partnerów społecznych w zakresie relacji społecznych, a w szczególności sytuacji mniejszości etnicznych i religijnych, w 5 lokalnych ośrodkach.
- Wytworzenie przyjaznej przestrzeni dla integracji grup mniejszościowych i polskiego społeczeństwa.

- Utworzenie koalicji lokalnych,
- Rozpoczęcie prac lokalnych koalicji,
- Stworzenie raportu na temat relacji społecznych i potrzeb mniejszości w oparciu o doświadczenia z projektu.

Aby zrealizować nasze cele zrealizowaliśmy w ramach koalicji projekt „Po sąsiedzku” (Next Door). Naszym głównym narzędziem podczas jego realizacji była animacja społeczna. Projekt był zrealizowany etapami bazującymi na cyklu D. Kolba:

1. Określono 5 lokalizacji (Warszawa, Kraków, Wrocław, Białystok i jedno z miast na Pomorzu) oraz zrekrutowano animatorów dobrze znających zarówno kulturę polską, jak i mniejszościową.
2. Animatorzy zostali przeszkoleni i wyposażeni w odpowiednie narzędzia. Zorganizować szkolenia na temat:
  - animacji społecznej – wykorzystaliśmy animację społeczną, jako narzędzie pracy z lokalnymi społecznościami w celu zapobiegania postawom dyskryminacyjnym w polskim społeczeństwie, aby budować pozytywny obraz wielokulturowego społeczeństwa;
  - komunikacji – stworzyliśmy sprawne połączenie między organizacjami oraz zapewniliśmy odpowiednią komunikację ze światem zewnętrznym poprzez stworzenie odpowiednich schematów, kanałów i infrastruktury
3. Nasze organizacje wspólnie z animatorami przeprowadzili analizę potrzeb lokalnych społeczności (ewaluację ex-ante). Analiza opierała się na zbieraniu danych zarówno w formie desk research, jak i obserwację oraz wywiady podczas specjalnie zorganizowanych wydarzeń.
4. Animatorzy przy wsparciu organizacji nawiązywali współpracę z lokalnymi społecznościami, a także prowadzili rozmowy i łączyli lokalne instytucje w lokalne koalicje. Wybór i zakres działań animacyjnych zależał od wyników analizy potrzeb poszczególnych społeczności. Skoncentrowano się na dwóch scenariuszach takiej animacji: pierwszy opierał się o integrowanie mniejszości z lokalną społecznością wokół rozwiązywania wspólnych problemów, drugi zakładał zaproponowane przez animatora aktywności, które zachęcały mniejszości i społeczność do wspólnego spędzania czasu i lepszego poznania się np kolacje sąsiedzkie, posadzenie ogrodu społecznego etc.

5. W czasie swoich aktywności animatorzy prowadzili monitoring społeczności. Projekt zakończono stworzeniem raportu zbierającego doświadczenia i zgromadzoną wiedzę.

Partnerzy:

- Klub Inteligencji Katolickiej (lider projektu)
- Fundacja Zustricz
- Liga Muzułmańska w RP (Centrum Muzułmańskie w Krakowie)
- Muzułmańska Gmina Wyznaniowa w Kruszyńskich
- Żydowskie Stowarzyszenie Czulent
- Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej

Żydowskie Stowarzyszenie Czulent

www.czulent.pl

office@czulent.pl

+48 12 200 21 24